1 m² dydžio šurfai, ištirtas 2 m² dydžio plotas. Po 8–10 cm storio velėna buvo perkasimas – juoda durpė, maišyta su žvyru ir XX a. šiukšlėmis. Perkasimo storis buvo 65–96 cm. Po perkasimu prasidėdavo buvusio ežero sąnašos – pilkas smėlis su akmenukais. Vietomis buvo išlikę iki 10 cm storio neperkastų durpių fragmentai.

The field evaluation in Utena old town

In 2007 the UKM investigated Rinkos square, Daržų St. 1, and Sodų St. 9 in Utena old town. 12.05 m² was excavated in Rinkos square. A 16th – early 20th-century cultural layer was found in a 4.07 m² area. The cultural layer in 1.75 m² of it was fill from the late 19th century (Fig. 1). The cultural layer in 4.73 m² was destroyed by digging. No traces of any cultural layer were found in 3.25 m². Sherds of thrown pottery and stove tiles, shards of glass vessels, iron artefacts, and animal bones were found during the investigation.

2 m² was excavated at Daržų St. 1. No cultural layer was found. Sherds of 19th – early 20th-century thrown pottery, shards of glass bottles, and animal bones were found in the disturbed cultural layers and on top of a layer of black peat.

2 m² was excavated at Sodų St. 9. No cultural layer was found. There was only disturbed peat with 20th-century rubbish.

Andra Simniškytė

Utenio aikštės 22 sklypas

2007 m. vykdyti archeologiniai žvalgomieji tyrimai Utenos senamiestyje (A1802), Utenio aikštėje 22, rekonstruojamo pastato vietoje. Prieš rekonstrukciją sklype stovėjo neišvaizdus vieno aukšto pastatas – gyvenamasis namas bei ūkinis pastatas. Gyvenamojo namo vietoje suprojektuotas 3 aukštų pastatas. Ūkinį pastatą numatoma griauti ir jo vietoje įrengti sustiprintą trinkelių dangos 2 vietų aikštelę tarnybiniams banko automobiliams, įvažiavimas į kurią planuojamas iš Vilniaus gatvės.

Prieš rekonstruojant pastatą numatyta tvirtinti pastato pamatus, iškasant iškasas pamatų apsauginiams betoniniams kevalams. Todėl sklype buvo atlikti archeologiniai žvalgomieji tyrimai, kurių metu iškasti 8 šurfai (bendras plotas – 14,75 m²). 7-ių šurfų vietos pasirinktos atsižvelgiant į pastatą laikančių konstrukcijų tvirtinimo projektą, pagal kurį šalia esamų pastato pamatų numatyta iškasti 7-ias iškasas pamatų apsauginiams betoniniams kevalams. Būsimos automobilių stovėjimo aikštelės vietoje iškastas dar 1 šurfas (4 m² dydžio).

Buvusio pastato vidinėje sienų pusėje iškastuose šurfuose kultūrinis sluoksnis gerokai suardytas. Beveik visuose šurfuose stratigrafija panaši. Iki 50–60 cm gylio fiksuotas statybinių griuvenų sluoksnis, po juo – degėsingas molio ir smėlio tarpsluoksnis (šurfai 1, 2, 4, 5, 6, 8). 50–70 cm gylyje pasiekta apdurpėjusi žemė, gausu griuvenų ir radinių, fiksuoti įvairių tarpsluoksnių intarpai. Pilkšva apdurpėjusi žemė maždaug 1 m gylyje perėjusi į juodą durpingą 20–40 cm storio sluoksnį, po kuriuo 1,3–1,7 m gylyje pasiektas gruntinio vandens lygis ir įžemis.

Šurfuose 7 ir 8 kultūrinio sluoksnio apačioje aptikti grindinėliai. Buvusio pastato viduje (šurfas 7), prie pat pastato sienos 1,7 m gylyje aptiktas mažų rieduliukų vieno sluoksnio

(rūsio?) grindinėlis, tvarkingai sukrautas ant išlyginto paviršiaus. Sklypo kieme (šurfas 8) vieno sluoksnio akmenų klojinys buvo sukrautas netvarkingai, ant nelyginto paviršiaus, iš įvairaus dydžio akmenų, neretai aštriomis briaunomis į viršų. Abu grindinėlius dengė medienos likučiai. Organikos pėdsakų pastebėta ir šurfuose 4 ir 6. Šios medinės ir akmenų konstrukcijos buvo skirtos drėgmės prevencijai.

Tirtame objekte kultūrinis sluoksnis susiformavo XVII (XVI a. pabaigoje ?) – XX a.

Inventorinta daugiau kaip 250 puodų šukių. 27 % jų sudarė vadinamoji kaimiška keramika ir 73 % miesto keramika. Daugumą kaimo keramikos sudarė puodai, skirti maisto saugojimui ir virimui, keptuvės (?) fragmentas bei vienas ar keli dubenėliai. Puodai dažniausiai buvo daugiau ar mažiau akcentuotais peteliais, siaurėjančiais kakleliais ir atlenktais išorėn profiliuotais (rečiau tiesiais) pakraštėliais. Ornamentuoti tik 6 indai. Ant dviejų iš jų aptiktas bangelės ornamentas, o vieno puodo šoninė sienelė puošta kelių centimetrų atstumu įbrėžtomis lygiagrečiomis linijomis, tarpai tarp kurių brūkšniuoti pasvirusiomis linijomis, sudarančiomis eglutės motyvą.

Tarp miesto keramikos dauguma indų buvo glazūruoti (70 %), dažniausiai indų viduje (65 %), rečiau abiejose pusėse (23 %) ar indų išorėje (12 %). Glazūra atliko ir puošybinę funkciją. Papildomą dekoravimo elementą dažniausiai sudarė lygiagrečios rievelės ant kaklelio ar briaunos profiliavimas. Viena šukė buvo puošta bangelių ornamentu, ant kurio labai taupiai, lyg netyčia, buvo užtepta glazūros. Tarp miesto keramikos indų aptikti 4 arbatinukų fragmentai, 15 indų ąselių, keli dubenys, kelios keptuvės, per 30 lėkščių fragmentų (trečdalis jų buvo pseudofajansinės).

Antrą pagal gausumą radinių grupę sudarė koklių šukės, kurių rasta per 120. Beveik visos jos buvo nuo plokštinių koklių, vos 4 fragmentai gali būti priskirti dubeniniams kokliams. Pusę visų šukių buvo koklių kaklų ir briaunų bei įvairių plokščių bei kaklo tvirtinimo fragmentai. Kitą pusę sudarė koklių plokščių dalys (59 % glazūruota, daugiausia žalia glazūra). 10 fragmentų priskirti keliems augaliniais motyvais puoštiems karniziniams kokliams, kurių rasta tik šurfuose 2 ir 6. Surinkta 23 frontalių koklių šukės, puoštos geometriniu ir augaliniu motyvu. Keli kokliai buvo herbiniai (su Oginskių giminės herbais).

Iš individualių dirbinių paminėtina molinė arkliuko pavidalo švilpynė. Kiek daugiau rasta stiklinių dirbinių (butelių įgaubtu dugnu fragmentų, taurelių priedugniai ir kt.).

Didžioji surinktos medžiagos dalis datuojama XVII–XVIII a.

The plot at Utenio Sq. 22

In 2007 a field evaluation was conducted at Utenio Sq. 22 in Utena old town. 8 test pits (a total area of 14.75 m^2) were excavated inside the building, which is being reconstructed, and in its vicinity. The 0.5–1 m thick cultural layer was created in the 17th–20th centuries. The bulk of the collected finds date to the 17th–18th centuries.

Ilona Vaškevičiūtė, Bronius Dakanis

Tyrinėjimai Rinkos aikštėje

Renovuojamų šilumos tinklų suprojektuotų kasti tranšėjų paklojimui naujose vietose ištirta 10 šurfų, kurių bendras plotas 25,35 m^2, bei kastos dvi pralaidos per šurfą VII (6 m^2 dy-